

Gudarien etorbidea, z/g 20140 Andoain

zuzendariari@egunkaria.com

943 300 228

OHARRA: Ahalik eta iritzi gehienek izan dezaten tokia, ez da komeni makinazko 15 le-
rro baino luzeago idaztea gutun hauetan. Idatzi duenaren izena, telefonoa, helbidea
eta NAREN zenbakia agertu beharko dira. Laburtu behar izanez gero, zuzendaritzak
bere esku du horretarako eskubidea. Erdaraz iristen diren gutunak ez dira argitaratuko.

zuzendariari

Nire bikotea

Zorionez, azken urteotan badago aukera euskaraz sexu eta sexualitateari buruz zerbait ikus-entzuteko. Gehiegi pentsatu gabe, oraintxe bertan gogoratzen ari zaizkit, gaur egun, asteen behin gutxienez, entzun ditzakegun progamak sexuaren gainean Euskadi Irratian, Euskalerrira Irratian eta ETB1ean. Eta antzeko zerbait gertatuko da, ziurrenik, euskal aldizkari eta egunkarietan ere. Euskadi Gaztean ez dakit zer gertatuko den orain, baina aurreko urteetan behinik behin, gogoratzen dut Amaia Vazquezek irratsaio egokia egiten zuela gaztetxoentzat.

Baina goazen harira! Hego Euskal Herrian, gaztelaniaz mintzatzean, «mi pareja»; «no tengo pareja»; «me he separado de mi pareja», eta antzekoak erabiltzen dira. Ni ez naiz batere aditua erdal hizkuntza horretan, eta ez dakit oso zuzen eta egokiak ote diren gramatikalki esaldi horiek; horregatik, geureari helduko diot: nola esan beharko genituzke perpaus horiek euskaraz, ongi egoteko?

Lehenik eta behin, ikus dezagun zer jarri duten, besteak beste, gaur egun Euskal Herrian oso erabilia den hiztegi ezagun batean: «neska-mutil bikoteak»; «pilotari bikotea»; «bizidun bikote bana, arra eta emea, kutxan sartu zituen»; «abesti sariketa, bakarlarri eta bikoteentzat»; «substanziazaren espektroak bikote asko zituena» eta «bikoteka jokatzeko».

Esaldi guztietan argi eta garbi ikus dezakegu *bikote* hitza bi elementuz dagoela osatua, direla pertsonak, direla animaliak, direla landareak edota gauzak. Beste era batean adierazita, esan genezake *bikote* batek beti bi kide, bi osagai, eta abar dauzkala bere baitan.

Orduan, non dago arazoa? Bada, beste kasu askotan bezalaxe, eta orain zoritxarrez, gaztelaniatik hitzez hitzeko kalkoak egitean datza akatsa. Esate baterako, horrelako zertxobait esaten badugu: «ez dut bikoterik»; «nire bikoteak jotzen nau», «utzi dut nire bikotea»; «nire bikotearengandik banatu naiz», eta abar. Horietan guztietan ulertzen da nik *bi* pertsona ditudala edo ez ditudala, baina hori ez dela guk azaldu nahi duguna nabarmena da.

Zein da konponbidea? Bada, hona hemen balio dezaketen zenbait hitz: *bikotekidea*; *mutil-laguna*, *neska-laguna*; *laguna*, eta abar. Adibidez, «nire bikotekideak haurrik ez duela izan nahi dio»; «oraindik ez dut aurkitu nire ametsetako bikotekidea (edo neska-laguna, edo mutil-laguna)» eta abar.

Tamalez, eukal komunikabideetan, hasieran aipatu ditudan programa eta saio horietan, barra-barra eta sarriegi entzun ohi da *bikote* hitza gaizki erabilia.

Gogora dezagun, erdaraz pentsatzea ez da bekatua, ongi euskaratzen baldin badugu. **Xanti Begiristain Madotz** • IRUÑEA

Zoroak gero eta gehiago

Nire teoriaren arabera, hori seinale edo sintoma txarra da, zeren pentsatzen baldin badugu hori joera akumulatiboaren zorroztearen ondorioa dela, jabego pribatuaren zorroztearen ondorioa hain zuzen, horrek esan nahi du konpetitibitatea eta elkarren arteko etsaitasunak jabegoen inguruan zorrotz egiten direla gizartean; eta gaixotasun mentalen sintoma nagusia beldurra edo lotsa da; agian gaixotzen direnak dira borroka horretan atzera egiten dutenak,

agian ez da lehen begirakunean erlazio hori antzemango, baina ondo aztertuz gero gaixoa, psikoanalisiaren bitartez adibidez, erlazio hori agertzen da, biografian kausen eta efektuen arteko korrelazioak oso modu itxuraz desegokian lotuta badaude ere (gogora dezagun gaixo hauek enajenatuak bezala ere ezagutzen direla, eta enajenatuak, erromatar eskubidean, bere jabegoak galdu dituen da). Gogoratu behar da gaixotasun hauek ez direla agertzen, ditugun datuen arabera, gizarte bantzaileetan; nahiz eta denok izan ezberdinak, agertzekotan ageriko lirateke personalitate mota ezberdinak, pasiboagoak eta hola, predisposizio bat lagun artean gaixotasunera heltzen ez dena. **Roman Garmendia** • SORALUZE (GIPUZKOA)

Borroka berrien zain

Basamortu intelektual honetan oso adierazgarria da politikero ortodoxoen artean abokatu bat sutsuki agertzea. Puntako ortodoxo horiek ez dute ulertu nahi mundua ekonomikoki eta, batez ere, politikoki, erabat aldatu dela. Hortaz, politikagintza berriaz beraien ulermen-maila oso apala izanik, metodo zaharkituak irmoki defendatzen dituzte. Ez dakite metodo horiei ihes intelektuala eta praktikoa egin behar dizkiegula.

Ulegarria da, beraz, aspaldian gure Enkarterriko Batzarretan abokatuak eta apezek debekatuta edukitzen zutela bertan parte hartzea. Egun Lizarra-Garaziko Itunaren eta Udalbiltzaren eginkizun garrantzitsua zapuztu ditzaketen politikeroen artean abokatu (eta apez eta apezño) ortodoxo gehiegitxo daudela uste dut. **J. F. Tobar-Arbulu** • (EHUko eta UEUko irakaslea)

galdeiozu...

Gregorio Monreal

• NUPEKO KATEDRADUNA •

Zure iritzi abertzaletasuna indartzen edo ahultzen ari da Nafarroan? Zergatik?

Andoni Laskurain [Iruñea]

■ **EUSKAL KULTURAREN** aldeko mugimendua indartzen ari da; abertzaletasuna, berriz, bere horretan dago edo ahultzen ari da. Zergatik? HB nagusitzen delako, eta nafar gizarteak bortxakeria arbuizaten du, ikaragarria iruditzen zaio. Bortxakeriaren alde dagoelako, HBk bere burua baztertu egiten du, baita abertzaletasun osoa *ghetto* batera eraman ere. Bestalde, abertzaletasun demokratikoaren historia nahiko esanguratsua da... Beraien diskurtsoa geratuta dago, benetako gizartetik aparte dago, sendi seinalatu batzuetara lotuta dago: Nafarroako abertzaletasun demokratikoak karlismoarekin gertatutakoa gogorarazten du. Horrela ikusten du gizartearen zati gero eta handiago batek.

Maiatzaren 30etik aurrera
Bingen Zupiria

• ETBKO ZUZENDARIA

izango da Galdeiozu ataleko gonbidatua.
Bidali zure galderak ordurako.

• MONTXO •

